

سلام بر خدیوہ برکہ ہمیشہ جاری تاریخ

نویسنده:

آیة اللہ سید جمال الدین دین پرور

ہمراہ ما سؤالات مسابقہ کتابخوانی خدیوہ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلام بر غدیر
برکة همیشه جاری تاریخ

نویسنده:

آیة اللہ سید جمال الدین دین پرور

دین پرور، سید جمال الدین

سلام برغدیر، برکة همیشه جاری تاریخ/ سید جمال الدین دین پرور؛ به
کوشش و اهتمام: واحد گردآوری و تنظیم مجموعه آثار آیت الله دین پرور (حفظه
الله) - قم: بنیاد بین المللی نهج البلاغه - مرکز آموزش تخصصی نهج البلاغه،
۱۳۹۲.

ISBN: ۹۶۴-۶۳۴۸-۱۷-۳

۲۴ ص .

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه به صورت زیر نویسی.

۱. غدیر خم، ۲. علی بن ابی طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -
اثبات خلافت، الف. بنیاد بین المللی نهج البلاغه. ب. عنوان.

۲۹۷/۴۵۲

BP۲۲۳/۵/۹۲

۱۲۱۴۲-۷۸ م

کتابخانه ملی ایران

سلام بر غدیر، برکة همیشه جاری تاریخ

نویسنده: آیت الله سید جمال الدین دین پرور

به کوشش و اهتمام: واحد گردآوری و تنظیم مجموعه آثار آیت الله دین پرور (حفظه الله)

بنیاد بین المللی نهج البلاغه - مرکز آموزش تخصصی نهج البلاغه

چاپ اول: مهر ۱۳۹۲ ش / ذی الحجة ۱۴۲۴ ق

شابک: ۹۶۴-۶۳۴۸-۱۷-۳

کلیه حقوق محفوظ است

قم: میدان شهداء، خیابان حجتیه، بنیاد بین المللی نهج البلاغه

تلفن: ۳۷۷۴۲۵۹۴ - فکس: ۳۷۷۳۶۴۴۰ - ۰۲۵

www.nahj-albalaghe.ir

قیمت: ۹۰۰ تومان

این کتاب از سال ۱۳۳۹ شمسی در سالهای مختلف و بصورت‌های
گوناگون چندین بار منتشر شده است.
نسخه کنونی به اهتمام جمعی از ارادتمندان و شاگردان معظم له با
اصلاحات و ویرایش جدید تهیه، تنظیم و منتشر گردیده است.

فهرست مطالب

- ۷ ماجرای غدیر
- ۷ «حجّة الوداع»؛ حجّ خداحافظی
- ۱۰ انتظار به پایان رسید
- ۱۰ خطبه غدیر
- ۱۲ سیل تبریک به سوی علی علیه السلام
- ۱۳ راویان حدیث غدیر
- ۱۴ نکاتی چند از حدیث غدیر
- ۱۵ کدام یک از این معانی مقصود بوده است ؟
- ۱۵ یک مثال روشن
- ۱۶ تحقیق در کلمه «مولى»
- ۱۷ توضیح معانی منظوره از کلمه «مولى»
- ۲۱ سؤالات مسابقه کتابخوانی غدیر
- ۲۴ پاسخنامه مسابقه کتابخوانی غدیر

بسم الله الرحمن الرحيم

ماجرای غدیر

ده سال از هجرت پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به مدینه می‌گذرد و آن حضرت مکه را با همه خاطره‌ها و دل بستگی‌هایش پشت سر نهاده است. خانه دیر بنیان و استوار کعبه، نمایانگر بیکارهای قهرمان توحید، ابراهیم خلیل، با تلاش‌های شبانه روزی خود برای پاکسازی و بازسازی آن و زادگاهش، خانه‌ای که چهره زیبای پدرش «عبدالله» و عواطف و فداکاریهای مادرش « آمنه » از در و دیوارش منعکس است؛ و غار حرا... و خانه خدیجه...؛

اینک اشتیاق مکه و زیارت کعبه به اوج رسیده و موج عشق، راه سخت و طولانی را نزدیک و هموار ساخته است، تنها فرمانی از سوی خداست که باید در رسد.

خبر منتشر می‌شود که پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ راهی خانه خداست و این آخرین حج اوست؛

حجّه الوداع؛ حج خدا حافظی.

گروه بی‌شماری در شهر مدینه گرد می‌آیند که پیامبر را در این سفر همراهی کنند تا از دیدار و مصاحبتش توشه بردارند و از او سخنی بشنوند. پیامبر عزیز اسلام در حالی که خود را پاکیزه و آراسته کرده با لباس احرام و با پای پیاده روز شنبه ۲۵ ذی‌قعدة از مدینه خارج می‌شوند.

همراه پیامبر حدود صد هزار نفر از شهر مدینه حرکت کردند، البته این تعداد غیر از کسانی بودند که از مکه و یمن با علی علیه السلام برای حج آمده بودند.

پیامبر روز شنبه وارد شهر مکه شدند.^۱

آن سال خانه خدا شاهد یکی از پرهیجان‌ترین اجتماعات مسلمانان بود و در حالی که کنگره عظیم حج شکوه و ابهت خاصی داشت، زحمات پیر ارج رسول خدا را در نظرها مجسم می‌نمود.

آری؛ درست بیست و سه سال پیش در همین مکان مقدس، بت‌ها عبادت و احترام می‌شدند و مردم مانند حیوانات دور آنها می‌چرخیدند و سوت می‌کشیدند.

مکه دارای اجتماعی بود که دوستی و امنیت در آن مفهومی نداشت و جنایت و فحشا از برنامه‌های روزمره آنان به شمار می‌رفت، ملتی بودند که نام و نشانی از آنان نبود و در تاریخ تمدن انسانی پایگاهی نداشتند و کسی آنها را به حساب نمی‌آورد. ولی اکنون به برکت اسلام در زیر «لوائی توحید» به دور خانه خدا با لباسهای یک رنگ و ساده طواف می‌کنند و روح برادری و مساوات میانشان حکم فرماست.

فریضه حج با شرکت بیش از صد هزار نفر خاتمه یافت و مردم به سوی شهرهای خود باز می‌گشتند که ناگهان صدای منادیان پیامبر صلی الله علیه و آله در صحرای حجاز، طنین انداخت و آنان را در «غدیرخم» دستور توقف داد.

۱. برای مطالب فوق ر.ک: تاریخ طبری، محمد بن جریر طبری ۴۰۱/۲ (حوادث سال دهم هجرت)؛ الطبقات الکبری، ابن سعد ۷۲/۲ (حجّة الوداع)؛ الکامل فی التاریخ، ابن اثیر ۳۰۲/۲.

آری، پیکرِ وحی بر رسول خدا ﷺ در رسیده بود: «ای پیامبر! آنچه را پروردگارت بر تو فرو فرستاده، به مردم ابلاغ کن و اگر پیام او را نرسانی، رسالتِ خدایی را به انجام نرسانده‌ای و خداوند تو را از شرّ مردم نگهداری می‌نماید»^۱

آن موضوع مهمی که پیامبر مأموریت یافته بود تا آن را ابلاغ کند و اساس دعوت و روح رسالت نبوی بود، چیزی جز اعلام خلافت و جانشینی علی علیه السلام نبود.

از همین رو رسول خدا ﷺ فرمان داد تا مردم در نقطه‌ای از آن بیابان سوزان به نام «غدیرخم»^۲ جمع شوند تا رهبر آینده جهان اسلام را به مردم معرفی کند.

۱. سوره مائده، آیه ۶۷ « يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ... » این آیه به تصریح علمای اهل تسنن درباره امیرالمؤمنین علی علیه السلام نازل شده است، برای نمونه اسامی بعضی از آنان و کتابهایشان ذکر می‌شود:

الف: حاکم حسکانی در «شواهد التنزیل» ۱/۲۹۴-۳۰۶، حدیث ۲۴۷-۲۵۴.

ب: واحدی نیشابوری در «اسباب النزول» ص ۱۷۰.

ج: ثعلبی نیشابوری در تفسیر «الکشف و البیان» ۴/۹۲.

د: محمد بن احمد بن عثمان ذهبی در «طرق حدیث من کنت مولاه» ص ۸۵-۸۶، حدیث ۹۳.

ه: جلال الدین سیوطی در تفسیر «الذّر المنثور» ۲/۵۲۸.

۲. اصمعی (یکی از دانشمندان علم لغت) می‌گوید: هر کس به غدیر خم متولد شد تا زمان بلوغ نزیست و بمرد. این سخن در بدی آب و هوای آنجا کافی است، و اگر کار بسیار مهمی یعنی اعلام امامت علی علیه السلام نبود، توقف در آنجا کار عاقلانه‌ای نبود.

انتظار به پایان رسید

انبوه جمعیت در حالی که صورتشان از گرما و انتظار برافروخته بود، سیمای پر فروغ پیامبر ﷺ و علی علیه السلام را بر فراز منبر بلندی که از چهار اشتران ترتیب یافته بود، مشاهده کردند.

منظره‌ای جالب و چشمگیر که حس کنجکاوی را سخت تحریک می‌کرد، چشمها به لبان رسول خدا ﷺ دوخته شده بود و گوشها آماده شنیدن و نفسها در سینه حبس.

صحرای حجاز در تب می‌سوخت، و ریگزار تفتیده غدیر مردم را امان نمی‌داد. سایه‌ای نبود جز سایه پر معنای سکوت. صدای طنین انداز پیامبر ﷺ این سکوت و انتظار را شکست.

خطبه غدیر^۱

پیامبر ﷺ پس از ستایش یزدان پاک و بی‌همتا و استمداد از منبع علم و قدرت بی‌انتهای خداوند چنین فرمود:

«ای مردم! خدای لطیف و خبیر مرا آگاه نموده که به زودی از میان شما رخت بر خواهم بست و به سوی جهان ابدی خواهم شتافت، آگاه باشید که همگان مسئولیت سنگینی به عهده داریم، شما درباره من چگونه قضاوت می‌کنید و من برای شما چگونه پیامبری بودم؟»

همه یکصدا گفتند: یا رسول الله! دقیقه‌ای از اندرز ما فرونگذاشتی و در پیدا و پنهان از موعظت و تربیت ما غفلت نمودی، خدایت پاداش نیکو دهد.

۱. الغدیر فی الکتاب و السنّة والأدب، علامه امینی ۱۰/۱-۱۱.

آنگاه از آنان به مبادی دین و پایه‌های اسلام و نتیجه زحمات چندین ساله خویش اقرار گرفت و فرمود: اولین فردی که وارد «صحرای محشر» و کنار «حوض کوثر» می‌شود، من هستم پس متوجه باشید چگونه با «ثقلین» رفتار می‌کنید!

در این هنگام شخصی فریاد برآورد که یا رسول الله! منظورت از ثقلین چیست؟

حضرت فرمود: «ثقل اکبر» یعنی قرآن، کتاب خدا، تا وقتی که از آن الهام می‌گیرید، هیچگاه گمراه نخواهید شد.

و «ثقل اصغر» فرزندان و خاندان من هستند. خداوند مرا خبر داده که این دو از یکدیگر جدا نگردند تا در کنار حوض کوثر بر من وارد آیند.

بنابراین از آنان سبقت مگیرید که در پرتگاه هلاکت و بدبختی خواهید افتاد و همچنین کندی و سستی نکنید که در چنگال وحشتناک ذلت و سیه روزی گرفتار خواهید شد.

آنگاه دست امیرالمؤمنین علی علیه السلام را گرفت و بلند کرد به طوری که همه او را دیدند و شناختند؛ در این هنگام رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: ای مردم! چه کسی ولایت و حکومت همه جانبه نسبت به همگان دارد؟ آنها گفتند: خدا و رسولش داناترند، حضرت فرمودند: خداوند بر من حکومت دارد و من بر مؤمنان سرپرست و صاحب اختیار هستم.

دنباله سخنان پیامبر صلی الله علیه و آله چنین بود: مردم! هرکس که من بر او ولایت و حکومت دارم؛ علی هم بعد از من چنین مقامی دارد و این جمله را سه بار تکرار فرمودند «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعِذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ».

در این هنگام این آیه شریفه نازل شد: «الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا»^۱ امروز دینتان را کامل کردم و نعمتهایم را بر شما تمام نمودم و راضی و خشنود شدم که اسلام؛ دین شما باشد.

پس از پایان مراسم تعیین جانشینی پیامبر ﷺ؛ که امیرالمؤمنین علی علیه السلام به منصب پر افتخار خلافت، منصوب شد؛ مردم از دور و نزدیک بر یکدیگر سبقت می‌گرفتند تا با آن حضرت بیعت کنند.

سبیل تبریک به سوی علی علیه السلام

اولین کسی که به حضرت تبریک گفت «عمر» و به دنبال او «ابوبکر» بود.

عمر در حالی که از امیرالمؤمنین علی علیه السلام جدا می‌شد این کلمات را می‌گفت: «زهی سعادت؛ آفرین بر تو؛ ای فرزند برومند ابوطالب! اکنون در موقعیتی قرار گرفتی که بیعت و پیمان پیروی از تو بر گردن من و سایر مسلمانان است»^۲

در این وقت «حَسَنان بن ثابت» شاعر مخصوص پیامبر ﷺ با اجازه آن حضرت قصیده‌ای شیوا و جالب درباره آن روز و موضوع ولایت علی علیه السلام سرود.

۱. سوره مائده، آیه ۳.

۲. جهت موضوع تبریک آن دو نفر (ابوبکر و عمر) به علی علیه السلام ر.ک: مسند، احمد بن حنبل ۲۸۱/۴، حدیث ۱۸۴۷۹؛ تفسیر، محمد بن جریر طبری ۴۸۲/۳؛ مصنف، ابن ابی شیبہ ۷۸/۱۲ حدیث ۱۲۱۶۷؛ انساب الأشراف، بلاذری ۳۵۶/۲؛ تاریخ مدینه دمشق، ابن عساکر ۲۲۱/۴۲-۲۲۲.

راویان حدیث غدیر

کسانی که این حدیث را از پیامبر ﷺ نقل کرده‌اند و نامشان در کتابهای معتبر آمده است عبارتند از: ۱۱۰ نفر از «صحابه»، ۸۴ نفر از «تابعین»^۱ و ۳۶۰ نفر از بزرگان و دانشمندان «اهل تسنن» که این حدیث را با «سند» در کتابهای خود نوشته‌اند.

عده‌ای دیگر از آنان، نیز پیرامون «حدیث غدیر» و مسئله امامت امیرالمؤمنین علیه السلام کتابهای جداگانه‌ای نوشته‌اند که «۲۶» جلد می‌شود.^۲ علاوه بر آن، «۱۰» نفر از شعرای نامی عرب هم اشعار و قصایدی درباره غدیر سروده‌اند، «بیهوده سخن، به این درازا نبود».^۳

۱. «صحابه» کسانی هستند که پیامبر اسلام ﷺ را دیده و از محضرش استفاده نموده‌اند

ولی «تابعین» افرادی را گویند که فقط «صحابه» را ملاقات نموده‌اند.

۲. برای نمونه نام چند نفر از آنان را همانگونه که علامه امینی در کتاب گرانسنگ الغدیر ۱۵۲/۱ ذکر کرده‌اند، یادآور می‌شویم:

الف: ابو جعفر محمد بن جریر طبری متوفای (۳۱۰) ق در کتاب «طرق حدیث الغدیر».

ب: الحافظ ابو العباس همدانی معروف به «ابن عقده» متوفای (۳۳۳) ق در کتاب «طرق حدیث الغدیر».

ج: ابو طالب انباری واسطی، متوفای (۳۵۶) ق در کتاب «طرق حدیث الغدیر».

د: ابوالفضل شیبانی متوفای (۳۷۲) ق در کتاب «من روی حدیث غدیر خم».

۳. برای تفصیل مطلب ر.ک: الغدیر فی الکتاب و السنه و الأدب، علامه امینی، ۱۴/۱-۱۵۸ که

در آن اسامی تمامی راویان غدیر (صحابه، تابعین و بعد آنها)، مؤلفان غدیر و در: ج ۲/ص ۲ به بعد شعرای غدیر ذکر شده‌اند.

نکاتی چند از حدیث غدیر

یکی از برجسته‌ترین شواهد بر مسئله امامت، کلمه «مولی» در متن حدیث غدیر است. پیش از بررسی و تحقیق درباره آن لازم است تمامی معانی «مولی» را از نظر لغت یادآور شویم:

- ۱- «رَبِّ» خدا.
- ۲- «عَمِّ» عمو.
- ۳- «ابنِ عَمِّ» پسر عمو.
- ۴- «ابنِ» پسر.
- ۵- «ابنُ الأختِ» پسر خواهر.
- ۶- «المعتقُ» آزاد کننده.
- ۷- «المعتقُ» آزاد شده.
- ۸- «العبدُ» بنده.
- ۹- «التابعُ» پیرو.
- ۱۰- «المنعمُ علیه» انعام شده بر او.
- ۱۱- «الشريكُ» انباز.
- ۱۲- «الحلیفُ» ملازم.
- ۱۳- «الصاحبُ» رفیق.
- ۱۴- «الجارُ» همسایه.
- ۱۵- «النزِيلُ» میهمان.
- ۱۶- «الصهرُ» داماد.
- ۱۷- «القريبُ» قوم و خویش.
- ۱۸- «المالكُ» صاحب ملک.

- ۱۹- «الْمُنْعِمُ» نعمت دهنده.
 ۲۰- «الْعَقِيدُ» کسی که پیمان می بندد.
 ۲۱- «الْمُجَبِّ» دوستدار.
 ۲۲- «الْناصِرُ» یاری کننده، یاور.
 ۲۳- «الْأَوْلَى بِالْتَّصَرُّفِ» سزاوارتر، صاحب اختیار.
 ۲۴- «الْسَيِّدُ» بزرگ و رئیس.
 ۲۵- «الْمُتَّصِرِفُ فِي الْأَمْرِ» سرپرست و تصرف کننده در کار.
 ۲۶- «الْمُتَوَلَّى فِي الْأَمْرِ» حاکم در امور و مسئول کارها.

کدام یک از این معانی مقصود بوده است ؟

هجده معنی اوّل به طور مسلم، مقصود حضرت رسول ﷺ نبوده است، زیرا عقل سلیم باور نمی کند که «عقل کل» حضرت خاتم النبیین ﷺ مردم را در آن آفتاب سوزان و طاقت فرسا، نگه دارد و آن همه تأکید نماید (آنها که رفته اند بازگردند و صبر کنند تا دیگران برسند) آنوقت بفرماید: هرکسی که من همسایه اویم علی هم، همسایه اوست، یا هرکسی که من میهمان یا قوم خویش او هستم علی هم، چنین است!!
 جای تردید نیست که این مطالب از افراد عادی قبیح است، چه رسد به حضرت رسول اکرم ﷺ.

یک مثال روشن

اگر روزی دولت، در رسانه های عمومی مانند: رادیو و تلویزیون اعلام کند که در فلان روز همه مردم از بزرگ و کوچک، روستایی و شهری، اداری و بازاری باید در فلان میدان شهر اجتماع کنند و تمام ادارات، کارخانه ها،

مؤسسه‌ها و فروشگاه‌ها تعطیل و هیچ کس معذور نیست که از این اجتماع و همایش بزرگ تخلف کند، آنوقت در روز موعود که همه حاضر شدند، در پشت بلند گوها و فرستنده‌ها بگویند: ای مردم علت اینکه ما شما را اینجا جمع کرده‌ایم این است که فلان وزیر، مرد صالح و خدمتگزاری است، همه شما او را دوست بدارید! و به وی محبت کنید!!

جای تردید نیست که این عمل، کاری سفیهانه و مورد تمسخر و استهزاء عقلا است.

تحقیق در کلمه «مولى»

دانستیم ۱۸ معنای ولى که از کلمه مولى برشمرديم، هیچکدام مناسب حدیث شریف غدیر نیستند و با روش «درست گویی» و دانش «سخن گویی» ناسازگارند، از این رو تنها می‌توان ۸ معنای باقیمانده را مراد و معنای کلمه مولى در حدیث دانست که در ذیل به آنها اشاره می‌شود:

۱۹- «الْمُنْعِمِ» نعمت دهنده، بخشنده.

۲۰- «العَقِيدِ» کسی که پیمان می‌بندد.

۲۱- «الْمُحِبِّ» دوستدار.

۲۲- «النَّاصِرِ» یاری کننده، یاور.

۲۳- «الْأَوْلَى بِالْتَّصَرُّفِ» سزاوارتر، صاحب اختیار.

۲۴- «السَّيِّدِ» بزرگ و رئیس.

۲۵- «الْمُتَّصِرُفُ فِي الْأَمْرِ» سرپرست و تصرف کننده در کار.

۲۶- «الْمُتَوَلَّى فِي الْأَمْرِ» حاکم در امور و مسئول کارها.

توضیح معانی منظوره از کلمه «مولی»

و اینک توضیح ۸ معنای مناسب «کلمه مولی»:

(۱۹) مُنْعِمٌ: نعمت دهنده، یعنی همانگونه که پیامبر رحمت، به مردم نعمت بخشید و از دین و رهبری او تکامل و تمدن انسانی پدید آمد و نابسامانی‌ها رخت بر بست، علی علیه السلام هم چنین است و همان راه و برنامه را دنبال می‌کند و خلق را به هدف عالی رسالت می‌رساند، بنابراین پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم با جمله «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ» می‌خواهند بفرمایند: شما که از نعمت رسالت برخوردار شده و بر فرمان من گردن نهاده‌اید، علی هم پس از من رهبر جهان اسلام است و مقام امامت دنباله پیامبری است.

(۲۰) عَقِيدٌ: کسی که پیمان می‌بندد، معنای «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ» چنین می‌شود: آن کس که من با او پیمان بسته‌ام، علی علیه السلام هم با او پیمان بسته است.

بدیهی است منظور پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم، پیمان‌های شخصی او نبوده و شامل پیمان‌ها و معاملات فردی نمی‌شود و بر فرض هم که چنین باشد نیاز به آن اجتماع عظیم و آن همه محکم کاری نبود، بلکه هر عاقلی می‌فهمد که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم پیمان‌هایی که مربوط به جامعه اسلامی و رهبری و ترقی امت مسلمان است را به امام علی علیه السلام واگذار کرده است که از مقوله امامت جدا نیست، چنانکه پیش از این پیامبر گرانقدر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم برای پیشبرد اهداف اسلام و حفظ مسلمانان، با قبیله‌هایی پیمان وحدت و همکاری بسته بود و آن پیمان نیز امری فرا شخصی بود.

حدیث غدیرمی فرماید: میان علی علیه السلام و مردم پیمانی منعقد شده است، و با توجه به قرائن روشن است که این پیمان در حوزه رهبری و امامت مردم است.

(۲۲ و ۲۱) مُجِيبٌ و ناصِرٌ: دوستدار و یاری کننده، معنای حدیث این است: هر که من دوست و یاری کننده اویم، علی هم یاور و دوست اوست. آیا منظور پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم از این حدیث برانگیختن دوستی مردم نسبت به علی علیه السلام بوده است؟ (چون او یکی از مؤمنان است) یا توجه دادن امیرالمؤمنین علی علیه السلام به دوستی مسلمانان؟ اما فرض اول، معنی ندارد که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم مردم را در آن آفتاب سوزان حجاز گرد آورد و بفرماید: «مردم! علی را دوست بدارید» زیرا برنامه هر مسلمان، دوست داشتن برادران مسلمان است.^۱

و این امر تازه‌ای نبود که دین به آن کامل گردد، بلکه پیش از آن در قرآن خاطر نشان شده بود و مسلمانان صبح و شام این آیات مقدس را تلاوت می‌کردند.^۲

و همچنین صورت دوم هم نمی‌تواند منظور رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم باشد زیرا این سفارش و دستور تنها به امیرالمؤمنین علی علیه السلام است و نیازی به گردآوری مردم زیر آفتاب سوزان غدیر نداشت، بلکه مناسب این بود که در یک جلسه دو نفری مطرح شود، بنابراین اگر مولی را به معنای دوست و یاری کننده بگیریم باید حدیث غدیر را این چنین معنی کنیم: همانطور که من مردم را دوست دارم و یاری می‌کنم چون رهبر آنانم و دنیا و آخرتشان در گرو برنامه‌های من است، علی علیه السلام

۱. الْمُؤْمِنُونَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ (سوره توبه، آیه ۷)

۲. اگر مقصود حضرت این بود، می‌فرمودند «من کان مولای فیهو مولی علی».

هم ایشان را دوست می‌دارد و یاری و سرپرستی می‌نماید، بدیهی است که این همان معنای امامت است.

(۲۳) - **أُولَىٰ بِهِ تَصَرَّفٌ**: یعنی امامت و ریاست همه جانبه و صاحب اختیار بودن.

(۲۴) - **سَيِّدٌ** از نظر لغت به معنای بزرگ جمعیت و کسی که بر آنها حکومت و تسلط دارد می‌باشد، لقب حضرت عیسی عَلَيْهِ السَّلَامُ هم سید است، بنابراین معنای «مولی» رهبر و رئیس است به ویژه آنکه رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پس از بیان ولایت و رهبری خود، ولایت را به علی عَلَيْهِ السَّلَامُ نسبت می‌دهد که همان امامت است.^۱

(۲۵) - **مُتَّصِرٌ فِي الْأَمْرِ**: سرپرست و تصرف کننده در کار، این نیز یکی از معانی مولی و صریح در بیان منصب امامت است.

(۲۶) - **مُتَّوَلَىٰ فِي الْأَمْرِ**: حاکم در امور و مسؤول کارها.^۲
به طور مسلم این هم یکی از معانی مولی است و معنای حدیث چنین می‌شود: مردم! علی بعد از من، عهده‌دار امور شماست همانطور که من عهده‌دار آن هستم و حکومت و ولایت خدایی دارم.
بنابراین می‌توان همه هشت معنای آخر را مراد حضرت از کلمه «مولی» دانست.

از آنچه گفتیم نتیجه می‌گیریم که رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در غدیر خم مسئله جانشینی خویش و امامت اُمّت را مطرح کرده و به فرمان خداوند، حضرت

۱. تفسیر، فخر رازی ۳۸/۸ (در تفسیر آیه ۳۹ از سوره آل عمران)

۲. نه‌بایه، ابن اثیر ۲۳۷/۵؛ تاج العروس، زبیدی ۳۱۵/۲۰ (جهت اطلاع بیشتر پیرامون مفهوم و مراد حدیث غدیر رک‌الغدیر ۳۴۴/۱-۳۸۲ در این راستا از شواهد متعدد قرآنی، روایی، ادبی، عقلی، لغوی و نظرات علما و دانشمندان شیعی و سنی در تبیین معنای «مولی» استفاده شده است.

علی علیه السلام را پس از خویش به رهبری امت نصب فرمود و با بیعت گرفتن از مردم، از آنان خواست پیرو فرمان او باشند. به عبارت روشن‌تر آن حضرت نتیجه زحمات ۳۳ ساله خویش را به علی علیه السلام سپرد و از مردم خواست با پیروی از ایشان او را در پیشبرد اهدافش یاری کنند.

انشاءالله خداوند ما را از پیروان راستین فرهنگ غدیر قرار دهد.

* سوالات مسابقه کتابخوانی غدیر *

- ۱- جریان غدیر خم در چه سالی اتفاق افتاد؟
 الف) ۱۰ بعثت پیامبر ﷺ .
 ب) ۱۰ هجرت پیامبر ﷺ .
 ج) ۱۱ بعثت پیامبر ﷺ .
- ۲- آخرین حج پیامبر ﷺ به چه حجی معروف شد؟
 الف) حجّه الوداع.
 ب) حجّه الفراق.
 ج) حجّه المنتهی.
- ۳- پیامبر ﷺ برای حج با چند نفر از مدینه به مکه آمدند؟
 الف) حدود ۱۰۰ هزار نفر.
 ب) حدود ۱۱۰ هزار نفر.
 ج) بیش از ۱۲۰ هزار نفر.
- ۴- کدام گزینه صحیح نیست؟
 الف) ثقل اکبر یعنی فرزندان و خاندان پیامبر ﷺ .
 ب) ثقل اکبر یعنی قرآن و ثقل اصغر یعنی فرزندان و خاندان پیامبر ﷺ .
 ج) ثقلین از یکدیگر جدا نمی‌شوند تا کنار نهر کوثر بر پیامبر ﷺ وارد شوند.
- ۵- آیه «امروز دینتان کامل و نعمتهایم را بر شما تمام نمودم و راضی و خشنود شدم که اسلام برای شما دین باشد» در چه سوره‌ای است؟
 الف) سوره انعام آیه ۳.
 ب) سوره مائده آیه ۳.
 ج) سوره انفال آیه ۳.
- ۶- اولین کسی که به امیرالمومنین علیه السلام در روز غدیر خم تبریک گفت چه کسی بود؟
 الف) ابوبکر.
 ب) عمر.
 ج) سلمان فارسی.

۷- نام شاعری که با اجازه پیامبر ﷺ در روز غدیر شعر گفت چه بود؟

الف) دَعْبِل.

ب) فَرَزْدَق.

ج) حَسَّان.

۸- چند نفر از دانشمندان اهل تسنن حدیث غدیر را در کتابهای خود نوشته‌اند؟

الف) ۲۶۰ نفر.

ب) ۳۴۰ نفر.

ج) ۳۶۰ نفر.

۹- «الْأُولَى بِالتَّصْرُفِ» یعنی:

الف) ولایت به اشیاء.

ب) سزاوارتر.

ج) تصرف کننده در اشیاء.

۱۰- کدام گزینه صحیح است؟

الف) منعم: بخشنده. محب: دوستدار. سید: بزرگ.

ب) منعم: نعمت دهنده. محب: یاور. سید: آقا.

ج) منعم: بخشنده. محب: رفیق. سید: سرپرست.

۱۱- لقب حضرت عیسی عَلَيْهِ السَّلَام چیست؟

الف) کلیم الله.

ب) محیی.

ج) سید.

۱۲- در عبارت «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاَهُ فَيَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاَهُ» کدام معنای مولی در این عبارت صحیح نیست؟

(الف) عبد.

(ب) سید.

(ج) متولی فی الامر.

۱۳- موضوعی که پیامبر ﷺ در صورت عدم ابلاغ آن، رسالتش ناتمام می شد چه بود؟

(الف) حلالیت طلبی از مردم.

(ب) اعلام خلافت و جانشینی علی علیه السلام.

(ج) خواندن عقد اخوت بین مردم.

۱۴- گوینده این جمله کیست و خطاب به چه کسی است؟

اکنون در موقعیتی قرار گرفتی که بیعت و پیروی از تو بر گردن من و سایر گروندگان است.

(الف) سلمان به پیامبر ﷺ.

(ب) پیامبر ﷺ به حضرت علی علیه السلام.

(ج) عمر به حضرت علی علیه السلام.

۱۵- یکی از مهمترین شواهد بر مسئله امامت و جانشینی امیرالمومنین علی علیه السلام عبارتست از:

(الف) حدیث ثقلین.

(ب) خطبه غدیر.

(ج) کلمه مؤلی در حدیث غدیر.

* پاسخنامه مسابقه کتابخوانی غدیر *

نام خانوادگی:

نام:

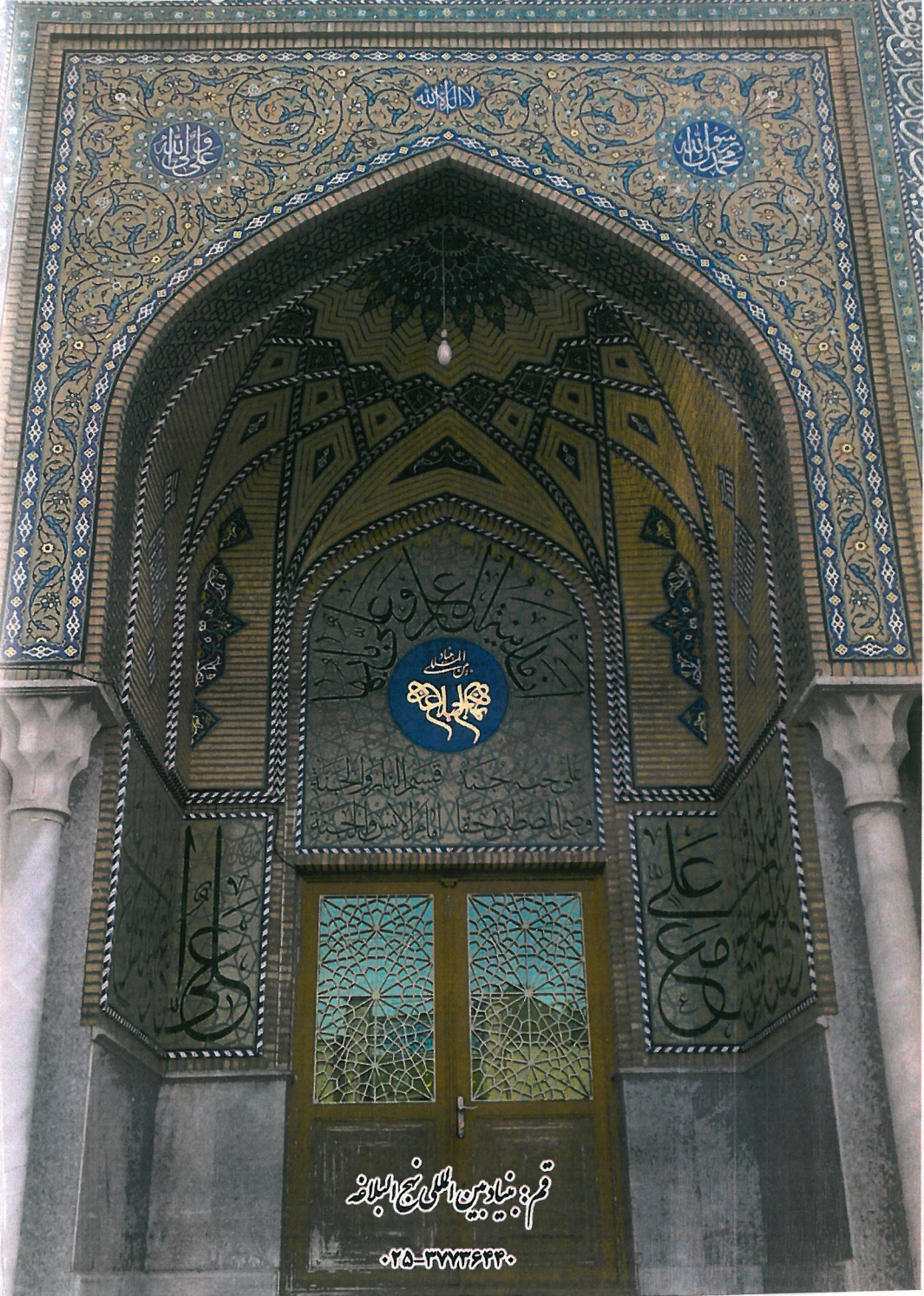
تاریخ تولد:

شماره شناسنامه:

تلفن همراه:

تحصیلات:

پاسخنامه			
ج	ب	الف	ردیف
			۱
			۲
			۳
			۴
			۵
			۶
			۷
			۸
			۹
			۱۰
			۱۱
			۱۲
			۱۳
			۱۴
			۱۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
عَلَيْهِ السَّلَامُ

عَلَيْهِ السَّلَامُ
قِسْمُ الْمَدِينَةِ وَالْحَيَاةِ
بِالسَّلَامِ وَالْحَيَاةِ

عَلَيْهِ السَّلَامُ

عَلَيْهِ السَّلَامُ

قَمَرُ نِيَادِيْنِ الْمَسِيْحِ الْمَدِينَةِ

٠٢٥-١٣٣٦٦٦٠